

EU och Iran: En komplicerad relation vilken exponeras genom EUs sanktionspolicy

Abstract

This study is about EU sanctions against Iran and its nuclear power program, from 2006-2016. The study is based on a content analysis of five UN Security Council resolutions and four decisions of the European Council.

The focus is put on the character of the different led sanctions – in relation to positive and negative sanctions. The aim of the study is to examine how different sanction types can affect EU's and Iran's behaviours and with that the power relation between the two actors. My theoretical starting point is David Baldwin's theory about positive and negative sanctions.

The result of the study shows that EU-led sanctions against Iran and its nuclear power program had a positive and negative character but in different periods. The result also demonstrates that the sanction character has an impact on how the relationship between both actors is perceived and on their different behaviours.

Nyckelord: EUs sanktionspolicy, positiva sanktioner, negativa sanktioner, Irans kärnteknikprogram, relation

Antal ord: 9779

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Syfte och frågeställning	6
1.2	Bakgrund	6
1.2.1	EU:s sanktionspolicy	6
1.2.2	Irans kärnteknikprogram	7
1.2.3	Irans kärnteknikprogram och EU	8
2	Teori	10
2.1	Centrala begrepp	10
2.1.1	Makt	10
2.1.2	Sanktion	10
2.1.3	Positiva och negativa sanktioner	11
3	Metod och material	15
3.1	Innehållsanalys	15
3.2	Urval och avgränsningar	15
3.3	Brister	17
4	Resultat och analys	18
4.1	FN:s säkerhetsråds resolutioner – en hörnsten i EU:s sanktionspolitik mot Iran och dess kärnteknikprogram	18
4.1.1	FN:s säkerhetsråds resolution 1696 (2006)	18
4.1.2	FN:s säkerhetsråds resolution 1737 (2006)	18
4.1.3	FN:s säkerhetsråds resolution 1747 (2007)	19
4.1.4	FN:s säkerhetsråds resolution 1803 (2008)	20
4.1.5	FN:s säkerhetsråds resolution 1929 (2010)	20
4.2	EU-ledda sanktioner	21
4.2.1	Europeiska rådets beslut 2010/413/GUSP	21
4.2.2	Europeiska rådets beslut 2011/299/GUSP	21
4.2.3	Europeiska rådets beslut 2012/635/GUSP	21
4.2.4	Europeiska rådets beslut 2015/1863/GUSP och Den gemensamma övergripande handlingsplanen	22
4.3	David Baldwins sanktionsteori applicerad på utvalda sanktioner	23
4.3.1	Närmare analys	24
4.4	Slutsats	25
5	Avslutande diskussion	27
6	Referenser	28
7	Bilaga	30

1 Inledning

EU har under de senaste två årtiondena kommit att bli en viktig aktör på den globala scenen. En faktor till detta är unionens sanktionspolitik. Den institutionella kapaciteten kring restriktiva åtgärder – sanktioner – inom EU har genom åren gått från löst samarbete i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor till en välutvecklad komplex mekanism som reglerar hur de 28 medlemsländerna kan nå bindande beslut inom ramen för EUs juridiska ramverk. I takt med en allt mer samordnad sanktionspolitik har antalet EU-ledda sanktioner ökat samtidigt som strategier för att implementera restriktiva åtgärder med fokus på vissa områden har utvecklats (EU Institute for Security Studies, 2013: 9).

Iran är det första landet vilket EU har utvecklat en ny strategi gentemot vad gäller kärnteknik, med start år 2007. Iran är dessutom en dominerande stat i Mellanöstern, som regionens största land är det strategiskt placerat geografiskt då det gränsar till 7 länder och har en lång kustlinje. Landet är också rikt på naturresurser – som till exempel olja. Iran utgör på så sätt en viktig del i stabiliseringen av och säkerheten dels i området och dels i världen på grund av dess kärnteknikprogram. Utöver det har Iran genom historien på olika sätt varit sedd som ett hot för västvärlden (Rafizadeh, 2016).

Att definiera makt i termer av relationer är en väsentlig och intressant del av det statsvetenskapliga studiet, inte minst vad gäller relationen mellan avsändare och mottagare av sanktioner. Hur kan maktförhållandet mellan aktörerna se ut? Hur kan olika sanktionstyper påverka de inblandade aktörernas relation och respektive beteenden?

Dessa funderingar, tillsammans med nämnda tankar om Iran, väckte min nyfikenhet och lade grunden till denna uppsats, där jag ska undersöka EU-ledda sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram – från 2006 till 2016 – och hur de förhåller sig till David Baldwins positiva och negativa sanktioner.

För att studera detta använder jag mig av en innehållsanalys som forskningsstrategi. Genom att studera FN-resolutioner och Rådets beslut vill jag söka redogöra för hur en del av den komplexa maktrelationen mellan de båda aktörerna tycks se ut samt hur olika sanktionstyper tycks påverka dess beteenden.

Uppsatsen inleds med en presentation av uppsatsens syfte och frågeställning för att sedan redogöra för EUs sanktionspolicy, Irans kärnvapenteknikprogram och de sanktioner som FN och EU har utfört i och med detta. Efter det presenteras uppsatsens teoridel där jag definierar viktiga begrepp som makt, sanktion samt positiva och negativa sanktioner med hjälp av Robert Dahl, Karin Ströberg och David Baldwin. Därefter introduceras mina metodologiska överväganden. Slutligen presenteras innehållet i FN-resolutionerna och EU-besluten i en resultat- och analysdel. Uppsatsen avrundas med en avslutande diskussion.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med min uppsats är att undersöka EUs sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram från år 2006 till 2016. Jag är intresserad av att reda ut hur sanktionerna gentemot landet ser ut i förhållande till David Baldwins definition av och distinktion mellan positiva och negativa sanktioner för att närmare förstå vilken typ av makt som utövas, inom ramen för detta, vad gäller de sanktioner som EU lett med fokus på Irans kärnteknikprogram. Baldwin menar att det är viktigt att separera positiva och negativa sanktioner för att förstå nyanser i den komplexa relation och det maktspel som äger rum mellan A och B. Hur påverkar sanktionernas karaktär relationen mellan EU och Iran samt dess olika beteenden? Genom att studera detta syftar jag till att bidra till forskning kring medvetenhet om skillnader i beteenden i sanktionspolitik och hur det kan påverka relationen mellan aktörer. Kunskap om maktställning och skillnader i beteende gör det lättare att förutsäga, förklara och beskriva aktörers ageranden. Utifrån detta har en frågeställning formulerats:

- *Hur ser Europeiska unionens sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram ut i förhållande till positiva och negativa sanktioner?*
  - *vad gäller relationen mellan EU och Iran och de två aktörernas olika beteenden?*

1.2 Bakgrund

1.2.1 EUs sanktionspolicy

Även om EU beskrivs som en ny aktör på sanktionsscenen har unionen (dåvarande Europeiska Gemenskapen, EG) infört gemensamma sanktioner sedan 1980-talet. Men det var först år 1992, då Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) bildades i och med Maastrichtfördraget, som EUs förmåga att utföra sanktioner fastställdes. Från att varje medlemsland självt ansvarade för genomförandet av sanktioner fick nu EU som union ansvaret. Slutligen, över tio år senare, annonserades *Riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder* 2003 vilket fastslog grundläggande principer för användningen av sanktioner, genomförandet av sanktioner samt hur effekterna av sanktioner ska mätas och kontrolleras. Dessa riktlinjer sågs åter över och uppdaterades 2005, 2009 och 2012.

Restriktiva åtgärder – sanktioner – är idag ett av EUs verktyg för att främja målen för GUSP. Alla sanktioner som EU antar överensstämmer med åtaganden enligt folkrätten och gäller inom EUs jurisdiktion, dess territorium samt till EU-medborgare på företag och organisationer som är inbyggda i enlighet med en medlemsstats lagstiftning. Syftet är att den aktör som sanktionerna riktas mot på något sätt ska förändra sin politik eller sitt beteende. EUs huvudmål med sanktioner är:

- att värna om unionens egna **värderingar, grundläggande intressen och säkerhet**
- bevara **fred**
- befästa och stödja **demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter** och principer i **folkrätten**
- förebygga **konflikter**

- stärka den **internationella säkerheten** (Europeiska unionens råd, 2017).

Sanktioner kan riktas mot olika typer av aktörer: regeringar i länder utanför EU på grund av deras politik, enheter som företag som tillhandahåller medel för den politik som sanktionerna är riktade mot, grupper eller organisationer samt enskilda personer som stöder den politik som sanktionerna adresserar (Europeiska unionens råd, 2012: 8). Restriktiva åtgärder utträttas dessutom med fokus på särskilda områden, exempelvis terrorism, spridning av kärnmaterial, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, annektering av utländskt territorium och avsiktlig destabilisering av en suverän stat. EUs strategi vad gäller sanktioner är på så sätt ämnad att vara riktad och differentierad (Europeiska unionens råd, 2017).

Sanktioner kan utföras i antingen vid eller snäv bemärkelse. Sanktioner i vid bemärkelse – diplomatiska sanktioner – innebär till exempel: avbrytande av diplomatiska förbindelser med det utpekade landet eller ett samordnat hemkallande av diplomater från EU och dess medlemsstater. Sanktioner i snäv bemärkelse inkluderar:

- **vapenembargo**
- **inreserestriktioner** för personer som finns i förteckningen, vilket innebär att de individer som är utpekade inte kan resa in i EU alternativt, som EU-medborgare eller lämna den stat som hen är medborgare i
- **frysning av tillgångar** som tillhör personer som finns med i förteckningen
- **ekonomiska restriktioner** som rör särskilda sektorer i ekonomin - import- eller exportförbud för vissa varor, investeringsförbud, förbud mot leverans av vissa tjänster och så vidare (Europeiska unionens råd, 2012: 24-33).

EU kan införa sanktioner på olika initiativ: unionen genomför samtliga av de restriktiva åtgärder som Förenta nationernas (FNs) säkerhetsråd antar samtidigt som aktörerna ständigt för en dialog om samordning och förbättring av sanktionsåtgärder. EU kan också förstärka FN-sanktioner genom att tillämpa ytterligare åtgärder utöver de som FNs säkerhetsråd har infört. Slutligen kan Europeiska unionens råd (Rådet) (Europeiska unionens råd, 2017a) – bestående av de 28 medlemsländernas stats- och regeringschefer, Europeiska rådets ordförande och Europeiska kommissionens ordförande samt Unionens höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik (Europeiska unionens råd, 2017) – besluta att införa sanktioner på eget initiativ. Rådet beslutar även huruvida sanktionerna bör förnyas, ändras eller upphävas (European External Action Service, 2016a).

EU utför idag, 2017, sanktioner gentemot ett trettiotal länder runt om i världen. Ett av dem är Iran, och där bland annat med fokus på dess kärnteknikprogram (EU sanction map, 2017).

1.2.2 Irans kärnteknikprogram

Omvärldens kännedom om Irans kärnteknikprogram kan härledas till år 2002 då Iranska dissidenter avslöjade att landet hade byggt upp två hemliga kärnkraftsanläggningar (Tylor, 2010: 61). Som en del av NPT – icke-spridningsavtalet om kärnvapen – är Iran skyldig att låta sig bli inspekterad av det internationella kärnenergiorganet IAEA (UNODA, 2015). Då landet frånsade sig att samarbeta med IAEA ifrågasattes Irans påstående att dess kärnkraftsanläggningar endast syftade till att nyttjas i fredfulla ändamål och inte till att bygga kärnvapen. Frågan togs upp i FNs säkerhetsråd 2006, vilket senare ledde till beslut om införande av sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram (S/RES/1696, 2006).

1.2.3 Irans kärnteknikprogram och EU

EU blev först en aktiv part av förhandlingarna med Iran år 2003 då Frankrike, Tyskland och Storbritannien skapade direkta förhandlingar med landet. En gemensam strategi med fokus på spridning av kärnvapenmaterial utvecklades vilken tillät EU att utföra sanktioner då diplomatiska åtgärder misslyckades. Sedan 2006 har EU-länderna och EUs Höga representant samarbetat med USA, Kina och Ryssland (E3+3) i sanktionerna mot Iran (Hanau Santini, 2010: 472).

EU genomför, som ovan nämnt, samtliga av de restriktiva åtgärder som FNs säkerhetsråd antar. EUs restriktiva åtgärder gentemot Iran och dess kärnteknikprogram är på så sätt baserade på de sanktioner som FN ledde. Tabell 1 (nedan) redogör för de sanktioner som FN har lett gentemot landet med start år 2006 (Rådets beslut 2010/413/GUSP).

Tabell 1. FN-ledda sanktioner gentemot Iran

År	Sanktioner
2006	Riktade sanktioner kopplade till Irans kärn- och missilprogram
2007	Vapenembargo
2008	Riktade sanktioner mot iranska individer och företag
2010	Vapenembargo och riktade sanktioner mot enskilda personers tillgångar

Förutom att implementera de ovan nämnda åtgärder som FNs säkerhetsråd införde gentemot Iran valde EU att förstärka FN-sanktionerna genom att tillämpa ytterligare initiativ. EU utförde på så sätt de FN-beslutade sanktionerna med en viss utvidgning, men, i enlighet med tabell 2 (nedan), var det först i juli 2010 som unionen införde sanktioner riktade till andra sektorer i det iranska samhället (Rådets beslut 2010/413/GUSP). Rådet beslutade även att införa EU-ledda sanktioner på eget initiativ. De första autonoma sanktionerna som EU införde mot Iran beslutades i januari 2012 och följdes senare av beslutet i oktober 2012 (Rådets beslut 2012/635/GUSP).

Tabell 2. EU-ledda sanktioner gentemot Iran

År	Sanktioner
Juli 2010	Vapenembargo och embargo mot nukleära spridningsrelaterade varor, breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn
April 2011	Riktade sanktioner mot individer
Jan 2012	Breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn, riktade sanktioner mot individer, sanktioner mot guld och ädelmetall
Mars 2012	Telekommunikationsutrustning
Okt 2012	Breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn, handelssanktioner, transportsanktioner, riktade sanktioner mot individer

Efter det iranska presidentvalet i juni 2013 kom E3+3 och Iran överens om att inleda nukleära samtal med sikte på en diplomatisk lösning. Två år senare, 2015, sattes ramen för **en gemensam övergripande handlingsplan**. Handlingsplanen var tänkt att genomföras med angivna åtgärder och tidsramar av båda parter, för att säkerställa en uteslutande fredlig karaktär av Irans kärntekniska program och tillåta att alla kärnteknikrelaterade sanktioner upphävdes. I juli samma år antog FN:s säkerhetsråd resolution 2231 (2015), där man godkände den gemensamma övergripande handlingsplanen (Rådets beslut 2010/413/GUSP: 39). Den gemensamma handlingsplanen antogs i april 2016 (European External Action Service, 2016).

2 Teori

2.1 Centrala begrepp

2.1.1 Makt

I sin bok *The Concept of Power* skriver Robert Dahl:

"A has power over B to the extent that he can get B to do something that B would not do otherwise"
(Dahl, 1957: 202-203).

Denna korta och koncisa beskrivning av makt stämmer väl överens med den innebörd av sanktioner som uppsatsen tar upp nedan, det då sanktionen som aktion betyder att A söker att förändra Bs beteende. Det är därför utifrån denna definition som jag bygger mitt maktbegrepp.

2.1.2 Sanktion

Karin Ströberg definierar i sin FOA-rapport *Prospects for success in international interventions* en sanktion som:

"a coercive foreign policy in which a state disrupts its normal economic relations with another actor in order to achieve one of the following objectives: (1) to induce the targeted actor or change its behaviour; (2) to generate popular pressure on the government that causes it to change its policies; or (3) to provoke a coup or revolt that leads to the emergence of a new government that will act in accordance with the sanctioning state's wishes" (Ströberg, 2000: 27).

Det är utifrån denna definition som jag bygger mitt sanktionsbegrepp. I uppsatsen benämns aktionen som sanktion eller restriktiv åtgärd. Min undersökning är begränsad till att studera EUs restriktiva åtgärder gentemot Iran och dess kärnteknikprogram i förhållande till positiva och negativa sanktioner vilket innebär att en avgränsning görs vad gäller vilka typer av sanktioner som tas upp i uppsatsens teoridel. I sin bok *Economic Statecraft* samt i sin artikel *The Power of Positive Sanctions* gör David Baldwin skillnad på positiva och negativa sanktioner.

2.1.3 Positiva och negativa sanktioner

Tabell 4 och 5 (nedan) visar David Baldwins uppdelning av positiva och negativa sanktioner i sin bok *Economic statecraft*.

Tabell 4. Exempel på positiva sanktioner

Handel	Kapital
Tarifdiskriminering	Tillhandahålla stöd
Bevilja most-favored nation-behandling	Investeringsgarantering
Tarifreducering	Uppmuntran av privat kapital export eller import
Direkt inköp	Beskattning
Subventioner till exporters eller importers	Löften om ovanstående
Bevilja lisenser (import eller export)	
Löften om ovanstående	

Tabell 5. Exempel på negativa sanktioner

Handel	Kapital
Embargo	Frysa tillgångar
Bojkottning	Kontroller av import och export
Tariffökning	Stödsuspension
Tariffdiskriminering	Beskattning
Borttagning av most-favored-nation-behandling	Avstå avgifter till interntionell organisation
Svartlistning	Hot om ovanstående
Kvoter (import eller export)	
Licensförnekelse (import eller export)	
Dumpning	
Exklusiv handel	
Hot om ovanstående	

Samtliga av ovan presenterade politiska instrument kan nyttjas inom ramen för både positiva och negativa sanktioner. Tabell 4 och 5 visar endast en *typisk* indelning av tekniker (Baldwin, 1985: 40). En ordlista med närmare förklaring till de olika sanktionsteknikerna återfinns som bilaga 1 i slutet av uppsatsen.

David Baldwin menar att skillnaden mellan positiva och negativa sanktioner är betydelsefull men inte uppenbar för maktrelationen mellan olika aktörer (Baldwin, 1971: 27). Positiva sanktioner definieras som faktisk eller utlovad belöning från A till B om B agerar på ett visst sätt medan negativa sanktioner definieras som faktisk eller hot om bestraffning av A mot B om B agerar på ett visst sätt.

Även om distinktionen tycks vara enkel finns det både konceptuella och empiriska skillnader mellan positiva och negativa sanktioner. En del aktioner kan tyckas vara positiva men är inte det. Ett exempel är då en bonus på 10 000 kronor ges till någon som förväntade sig att få 20 000 kronor. På samma sätt kan en sanktion verka vara negativ utan att faktiskt vara det, exempelvis då en man som har blivit hotad om en löneinsparing på 20 000 kronor, istället får en på endast 10 000 kronor. Är det ett straff att utesluta en belöning? Är det en belöning att utesluta ett straff? Svaren ligger i Bs uppfattning om situationen. För att särskilja belöning och straff måste man därför se till grunddragen i de förväntningar som B har då A inleder försök att influera B. Grunddragen för detta definieras i Bs förväntningar om framtiden i förhållande till de saker B värderar. Positiva sanktioner är på så sätt faktisk eller utlovad förbättring av det B värderar i relation till vad B förväntar sig (Baldwin, 1971: 23). Det medan negativa sanktioner är faktisk eller ett hot om försakelse av grunddragen i Bs förväntningar (Baldwin, 1971: 24).

Även om positiva och negativa sanktioner är logiska motsatser skapar de inte raka motsatser i de beteenden som de medför. Positiva och negativa sanktioner har olika inverkan på beteende, men skillnaden är komplex och ibland diffus. Både A och B betar sig på ett visst sätt vid positiva sanktioner och på ett annat sätt vid utförandet av negativa sanktioner (Baldwin, 1971: 28). I sin artikel *The Power of Positive Sanctions* presenterar Baldwin viktiga skillnader i beteenden som positiva och negativa sanktioner medför:

- As ansvar och planeringsprocess ser olika ut beroende på om hen nyttjar hot eller löften. När As försök att påverka B är baserat på ett löfte ålägger Bs efterlevnad att A besvarar med en belöning, medan Bs bristande efterlevnad inte kräver något ytterligare från A. En aktör som använder hot kommer således att investera tid och planering i sin respons på Bs misslyckande att följa dess krav medan aktören på så sätt inte behöver tänka på en eventuell belöning om B skulle lyckas. I den utsträckning som aktörer betar sig som andra aktörer antar eller förväntar sig kan hot tyckas göra Bs efterlevnad av As krav mindre sannolik, menar Baldwin. En aktör som däremot använder löften behöver inte förvänta sig att B kommer att förändra sitt beteende, men har ett incitament att göra det (Baldwin, 1971: 28).
- Baldwin menar att hot och löften är relaterade till framgång på olika sätt. En viktig följd av asymmetrin mellan positiva och negativa sanktioner är att löften tenderar att kosta mer när de lyckas, medan hot tenderar att kosta mer när de misslyckas. Ju större hotet är desto högre är sannolikheten för framgång; ju högre sannolikhet för framgång, desto mindre är sannolikheten att behöva genomföra hotet. Ju mindre sannolikheten är att man har möjlighet att genomföra hotet desto billigare är det att utöva starka hot. Ju större löftet är desto större är sannolikheten för framgång. Ju högre sannolikhet för framgång, desto större är sannolikheten att man måste genomföra löftet. Ju högre sannolikhet att behöva genomföra löftet, desto mer kostsamt är det att ge stora löften. Om A tvivlar på sin förmåga att beräkna sannolikheten för framgång kommer dess löfte till B sannolikt att vara så litet som möjligt medan ett hot kommer att ta stora proportioner (Baldwin, 1971: 28-29).
- Eftersom As drivkraft att använda löften istället för hot tenderar att öka om sannolikheten av framgång minskar, kan tänkas att A är mer benägna att använda positiva sanktioner när hen tror att hens möjligheter till framgång är låga. Den internationella politiska arenan tenderar att vara associerad med anarki och negativa sanktioner. Baldwin anser därför att positiva sanktioner är relevanta i internationell

politik eftersom sannolikheten för framgång är låg. As möjlighet till framgång är lägre då hen söker att främja osannolika utfall och högre då hen försöker stödja sannolika fall. Man kan också anta att det är låg sannolikhet att B kommer att göra något som är dåligt för hen men troligt att B kommer att göra något som är bra för hen. Alltså, ju lägre sannolikhet för att X är dålig för B, desto högre är sannolikheten att B kommer att göra X; ju högre sannolikhet att B kommer att göra X, desto högre är sannolikheten att As försök att få B att göra X kommer att lyckas (Baldwin, 1971: 29-30).

- Baldwin anser att empirisk observation av försök till inflytande baserade på löften och hot är svårt eftersom innebörden av framgång skiljer sig åt – från fall till fall och från aktör till aktör. Han menar dock att empiriska observatörer tenderar att överskatta hotets roll i förhållande till löftets och underskatta löftets roll i relation till hotets roll i internationell politik (Baldwin, 1971: 30-31).
- Det finns en tendens att associera negativa sanktioner med avskräckande politik. Asymmetrin mellan hot och löften och dess relation till framgång kan förklara denna tendens. Att hot associeras med avskräckande politik kan delvis förklaras med ett samband mellan hot och försök av A att främja sannolika resultat. Sannolikheten att A använder hot snarare än löften i ett försök att avskräcka B från att göra X är högre eftersom chansen för framgång tenderar att vara relativt hög (Baldwin, 1971: 31-32).
- Bs omedelbara reaktion på hot skiljer sig vanligtvis från hens omedelbara reaktion på belöning, menar Baldwin. Rädsla, ångest och motstånd är typiska svar på hot, medan de klassiska svaren på löften är hopp, trygghet och attraktion. Hot kan få B att känna stress, vilket sannolikt kommer att påverka, det vill säga förbättra eller försämra, hens problemlösningskapacitet och hens rationalitet. Hot tenderar även att generera motstånd av B. Negativa sanktioner tycks förmedla ett intryck av likgiltighet eller verklig fiendskap mot B medan positiva sanktioner istället verkar ge ett intryck av sympati och oro för Bs behov (Baldwin, 1971: 32)
- Positiva och negativa sanktioner skiljer sig inte enbart i Bs omedelbara respons, utan också på de följder och bieffekter som det orsakar hen. En viktig bieffekt, menar Baldwin, är den relation som sanktionen skapar mellan A och B – både en samtida och en framtida. Om A använder positiva sanktioner tenderar det att öka Bs vilja för framtida samarbete med A i andra frågor medan negativa sanktioner tenderar att hindra samarbete. As val av sanktioner påverkar således inte bara Bs respons idag, utan också dess svar imorgon (Baldwin, 1971: 32-33).
- Baldwin påstår att det vanligtvis är lättare att legitimera sanktioner av en positiv karaktär. Ett löfte om att addera något till B är på så vis enklare att berättiga än ett hot om att frånta B något. Den internationella politiska arenan är dock ett undantag från allmänna regler. En aggressiv krigföring är så klart olagligt, medan utländskt bistånd inte är det, men att avskräcka en kärnvapenattack med ett hot ses ofta som mer moraliskt än att avskräcka en nukleär attack genom att erbjuda en muta till den potentiella angriparen (Baldwin, 1971: 33-34).

- Baldwin menar att en sanktions karaktär har starka psykologiska kopplingar. Negativa sanktioner är psykologiskt kopplade till egenskaper som mod, ära och hårdförhet. Den som brukar positiva sanktioner kan därför uppfattas som svag. I internationell politik är detta särskilt rotat (Baldwin, 1979: 34).
- Benägenheten att använda positiva eller negativa sanktioner ligger delvis i As syn på den mänskliga naturen. Det finns ett antagande om att den aktör som ser mänskan som i grunden lat och ansvarslös tenderar att välja negativa sanktioner, medan den aktör som har en mer optimistisk syn på mänskligheten tycks preferera positiva sanktioner (Baldwin, 1971: 34).
- Positiva och negativa sanktioners effektivitet, för att få B att göra X, har varit i fokus för forskning i psykologi. Även om de exakta villkoren för vilken en typ av sanktion som är mer effektiv än den andra inte är fastställt. Det är ganska osannolikt att positiva och negativa sanktioner kommer att vara lika effektiva i alla typer av försök till inflytande. En tydlig skillnad mellan effekten av positiva och negativa sanktioner gäller specifika typer av mål som kan uppnås med hjälp av den ena typen, men inte av den andra. En sadist kommer att få det svårt att uppnå sina mål med positiva sanktioner. De som söker kärlek, respekt, vänskap, värdighet eller solidaritet kan finna det omöjligt att uppnå genom negativa sanktioner. Många typer av mänskliga relationer kan förstöras, men inte skapas eller stärkas, av negativa sanktioner (Baldwin, 1971: 34-35).
- Om A belönar B är B mer benägen att belöna A om tillfälle ges. Den som använder negativa sanktioner löper större risk att utsättas för negativa sanktioner. Belöning leder ofta till vidare belöning medan straff ofta leder till ytterligare straff. Medan utbyte av belöningar tenderar att leda till stabilitet och interaktion leder utbyte av straff till instabilitet och misslyckande av samverkan. Det finns dessutom en gräns för i vilken omfattning som negativa sanktioner kan användas. När allt kommer omkring kan A inte beröva B på vad han inte har. Positiva sanktioner är emellertid olika eftersom det inte finns någon övre begränsning för beloppet med vilket A kan belöna B (Baldwin, 1971: 35).
- Influensförsök som är uteslutande baserade på negativa sanktioner ger inte B något incitament att följa As krav om B kan hitta ett sätt att undvika upptäckt. Detta faktum, tillsammans med den relativa svårighet att legitimera inflytandeförsök baserade på negativa sanktioner, innebär att A måste använda större resurser för att övervaka Bs aktiviteter när hen använder negativa istället för positiva sanktioner (Baldwin, 1971: 35).
- Den typiska användningen av positiva sanktioner uppmuntrar i en högre grad försök till utpressning än det typiska nyttjandet av negativa sanktioner, skriver Baldwin. En människa som har rykte om sig att köpa sig loss från det som motsätter sig hen, kan uppmuntra människor att skapa konflikt för att dra nytta av att bli avköpt (Baldwin, 1971: 36).

3 Metod och material

Här redovisas mina metodologiska tillvägagångssätt och ställningstaganden.

3.1 Innehållsanalys

I min uppsats använder jag en innehållsanalys som forskningsstrategi. En innehållsanalys är en analys för att bestämma betydelsen, syftet eller effekten av någon form av kommunikation, som litteratur, tidningar eller tv-sändningar, genom att studera och utvärdera detaljer, innehåll och konsekvenser av innehållet, återkommande teman och så vidare (Dictionary, 2018). Genom att studera FN-resolutioner och EU-beslut vad gäller sanktioner mot Irans kärnteknikprogram från 2006-2016 tolkar jag sanktionernas karaktär – huruvida de är positiva eller negativa och varför. Slutsatser om sanktionernas karaktär, beteenden och relation dras utifrån Irans förefallna respons på utförda sanktioner samt genom analys av FNs och EUs ordval, formuleringar och resonemang i de resolutioner och beslut som används i denna uppsats. All analys utgår från en jämförelse med Baldwins teori om positiva och negativa sanktioner. En innehållsanalys som metod är fruktbar i utförandet av denna studie då jag med hjälp av en tolkning av innehållet i de utvalda FN-resolutionerna och EU-besluten kan bestämma karaktär på de EU-ledda sanktionerna mot Iran.

Min uppsats utgör en fallstudie. Fallstudien syftar till att ge djupgående kunskap om relationen mellan EU och Iran genom att undersöka beteenden i processen av EU-ledda sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram. Uppsatsen fokuserar således på *ett* fall vilket undersöks detaljerat för att söka redogöra för hur den komplexa maktrelationen mellan de båda aktörerna ser ut och fungerar i förhållande till positiva och negativa sanktioner. Detta är ett typiskt tillvägagångssätt i utförandet av en fallstudie (Metodhandbok som tankekart, 2007 kap 15).

Undersökningen utgör en kvalitativ studie då den endast har en undersökningsenhet – Irans kärnteknikprogram – och då syftet är att samla omfattande information om den. Uppsatsen är av beskrivande karaktär eftersom den ämnar redogöra för innehållet i FN-resolutioner och EU-beslut och därmed maktrelationen mellan EU och Iran vad gäller dess kärnteknikprogram – inom ramen för positiva och negativa sanktioner. Min uppsats är på så sätt ett exempel på empirisk samhällsvetenskaplig forskning som handlar om att beskriva en aspekt vad gäller ett principiellt samhällsligt fenomen – maktspel i sanktionspolitik.

3.2 Urval och avgränsningar

Min studie grundar sig på tidigare forskning. Jag har i huvudsak tagit avstamp i den amerikanske, politiske forskaren vid Princeton University, David Baldwins teori om positiva och negativa sanktioner. Genom att förklara skillnaden mellan dessa två sanktionstyper reder Baldwin ut dess olika inverkan på beteende – både hos den aktör som utför sanktioner (A) och den aktören gentemot sanktioner förs (B). I uppsatsen teoridel har jag även använt Karin Ströbergs definition av sanktion i hennes utredande rapport för Forsvarets Forskningsanstalt (FOA), 2000, som heter *Prospects for Success in International Interventions – The Examples of Economic Sanctions and Peace Enforcement* som är en vedertagen avgränsning av begreppet. Till sist har jag definierat denna uppsats syn på makt med hjälp av Robert Dahl

och hans bok *The Concept of Power* då definitionen stämmer väl överens med uppsatsens sanktionsbegrepp.

Vad gäller val av fall är Iran strategiskt valt med tanke på uppsatsens frågeställning. Iran är det första landet vilket EU har utvecklat en sanktionsstrategi med fokus på området kärnteknik gentemot. Landet spelar utöver det, som tidigare nämnt, en central roll för stabiliseringen i regionen Mellanöstern. Staten har dessutom genom historien på olika sätt setts som ett hot för västvärlden. Hur maktrelationen mellan EU och just Iran och dess kärnteknikprogram ser ut utgör ett intressant exempel på EUs sanktionspolitik idag. Kunskap om relationen vad gäller aspekten positiva och negativa sanktioner ger dessutom fördjupad förståelse för EUs användande av sanktioner och en uppfattning om dess roll i internationell politik i allmänhet. Anledningen till att jag studerar frågan med start år 2006 är för att det är det år den tas upp i FN.

När jag hade bestämt mig för att studera EU-ledda sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram började sökandet efter material. I framställandet av uppsatsdelen *EUs sanktionspolicy* har jag använt Europeiska rådets och European External Action Services (EEAS) respektive officiella hemsidor då de förklarar EUs policy vad gäller sanktioner. Under rubriken *Irans kärnteknikprogram* utgör exempelvis en FN-resolution, beslut tagna av Rådet självt samt EEAS hemsida en del av materialet eftersom de tillsammans ger en tydlig bild av Irans kärnteknikprogram. I uppsatsens resultat- och analysdel är materialet begränsat till och baserat på FN-resolutioner, EU-dokument om Rådets beslut, publikation i EEAS namn som ”*En gemensam översiktlig handlingsplan*”. Se Tabell 3 (nedan). Dessa dokument utgör några av de officiella publikationer vilka behandlar FN:s och EUs aktioner mot Iran och dess kärnteknikprogram och är därför lämpliga att studera för att svara på frågeställningen i denna uppsats. Tillsammans ger de en översiktlig bild av det händelseförlopp som studeras. Materialet är dels valt med hänsyn till en begränsning i tid och rum för denna uppsats och dels utifrån tillgänglighet. Den teori och delar av det material som används i uppsatsen är skrivna på engelska och därmed, i utförandet av denna studie, översatta från engelska till svenska, och tolkade därefter, av mig. EUs beslut, fram till 2010, kring dess sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram är baserade på FN-resolutioner, vilket är anledningen till att dess innehåll presenteras och analyseras i uppsatsen, från år 2006-2010.

Tabell 3. Använda dokument

- FNs säkerhetsråds resolution 1696 (2006)	- Europeiska rådets beslut 2010/413/GUSP
- FNs säkerhetsråds resolution 1737 (2006)	- Europeiska rådets beslut 2011/299/GUSP
- FNs säkerhetsråds resolution 1747 (2007)	- Europeiska rådets beslut 2012/635/GUSP
- FNs säkerhetsråds resolution 1803 (2008)	- Europeiska rådets beslut 2015/1863/GUSP
- FNs säkerhetsråds resolution 1929 (2010)	

Den litteratur som jag har tagit del av inför min uppsats handlar om distinktionen mellan positiva och negativa sanktioner och vad de innebär i relation till makt, men ger inget empiriskt exempel där sanktionernas inverkan på beteende används eller förklaras i praktiken.

Den forskning som jag har läst om EU och dess makt på den internationella arenan tenderar att fokusera på frågan om unionen som en normativ makt. Ju mer forskning om EUs sanktionspolitik jag granskar desto tydligare kan jag se en lucka i studiet kring EU som en makthavande aktör i internationell politik: den brukar inte belysa EUs användande av positiva respektive negativa sanktioner och den inverkan det har på förståelsen av det maktspel som sker mellan EU och den aktör som EU leder sanktioner gentemot. Då Baldwin presenterar att det är viktigt att separera positiva och negativa sanktioner vill jag med denna uppsats komplettera hans forskning samt studiet av EU som en makthavande aktör i sanktionspolitik på den internationella politiska arenan, med EU-ledda sanktioner mot Iran och dess kärnteknikprogram som mitt specifika exempel. Att studera detta är av relevans då medvetenhet om de skillnader i beteenden som positiva och negativa sanktioner medför bidrar, utöver förståelse för maktrelationen, till att lättare kunna förutsäga, beskriva och förklara beteenden hos A och B.

3.3 Brister

Det fall som uppsatsen studerar – EU-ledda sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram – ligger nära i tiden. EU inledde direkta förhandlingar med Iran med fokus på landets kärnteknik först år 2003, för knappt 15 år sedan. Förhandlingarna är dessutom inte avslutade, utan pågår än idag, 2017. Att studera något pågående kan vara en risk då både A och B kan ändra sin respektive uppfattning om hur olika beteenden kan beskrivas och förklaras med tiden. Dels om sina egna aktioner och dels vad gäller den andres handlingar. Aktörernas beteenden och dess relation kan därmed komma att beskrivas och förklaras annorlunda i framtiden.

Det är också viktigt att förtydliga att studien utgår från EUs perspektiv, det vill säga den aktör som utövar sanktioner (A) och inte den som sanktioneras, Iran (B), eftersom materialet som används i uppsatsens resultat- och analysdel är begränsat utifrån tillgänglighet. För att få en helhetsbild hade även en analys av aktörer i Iran och deras bild av det hela varit att föredra. Utifrån denna studie går det således inte att dra slutsatser om Irans förväntningar, beskrivningar eller förklaringar av de båda aktörernas beteenden i förhållande till Baldwins teori om positiva och negativa sanktioner, även om Den gemensamma handlingsplanen, 2015, är undertecknad av båda parter. Inte heller landets syn på dess relation till EU går att fastställa.

4 Resultat och analys

Här presenteras och sammanfattas innehållet i de FN-resolutioner och de beslut av Rådet som används i uppsatsen från 2006-2016. Sanktionerna listas utifrån det år de utfördes med den äldsta först och den mest nyligen genomförda åtgärden sist. Jag har tidigare presenterat en definition av *makt*, *sanktion*, samt *positiva* respektive *negativa sanktioner* för att ge en bild av hur jag ser på dessa begrepp i den här uppsatsen. Resultatdelen utgår således från dessa definitioner. Därefter presenteras och analyseras sanktionernas karaktär närmare och undersöks hur dess karaktär tycks ha påverkat beteenden hos och relationen mellan de två aktörerna EU och Iran mellan dessa år.

Uppsatsens resultat- och analysdel presenteras under fyra huvudsakliga rubriker. Den första rubriken - *FNs säkerhetsråds resolutioner – en hörnsten i EUs sanktionspolitik mot Iran och dess kärnteknikprogram* - sammanfattar resolutionernas innehåll. Den andra överskriften är benämnd *EU-ledda sanktioner* och inkluderar EUs sanktioner utöver de som förs på FN:s initiativ. Den tredje rubriken lyder *David Baldwins sanktionsteori applicerad på utvalda sanktioner* under vilken jag analyserar både FN-resolutionerna och Rådets beslut genom att jämföra dem med Baldwins teori. Den fjärde och sista delen är titulerad *Slutsats* och rymmer de slutsatser som är dragna utifrån uppsatsens resultat- och analysdel.

4.1 FNs säkerhetsråds resolutioner – en hörnsten i EUs sanktionspolitik mot Iran och dess kärnteknikprogram

4.1.1 FNs säkerhetsråds resolution 1696 (2006)

I resolution 1696 (2006) (bilaga 1) antagen av säkerhetsrådet under dess 5500ade möte den 31 juli 2006 uttrycker FNs säkerhetsråd sin starka oro över IAEAs diverse rapporter om Irans ovilja att samarbeta i frågan om dess kärnteknikprogram. I enlighet med IAEA har Iran undvikit att genomföra de förändringar som organet kräver. FN uppmanar därför landet att leva upp till IAEAs krav och kräver att det avslutar de aktiviteter, inklusive forskning, som är relaterade till dess kärnteknikprogram. FN-organet stödjer EUs högra representants, tillsammans med diverse nationer, vilja att söka finna en förhandlad lösning för att uppnå en uteslutande fredlig karaktär på Irans kärnteknikprogram. Säkerhetsrådet uppmanar alla stater att i enlighet med sina nationella rättsliga myndigheter och lagstiftning följa internationell rätt och förhindra överföring av varor, material och teknik som kan bidra till Irans ballistiska missilprogram. Säkerhetsrådet uttrycker och bekräftar sin intension att implementera ytterligare åtgärder såvida Iran inte har anpassat sina aktiviteter till IAEAs krav i augusti 2006.

4.1.2 FNs säkerhetsråds resolution 1737 (2006)

Vidare, i resolution 1737 (2006) (bilaga 2) antagen av säkerhetsrådet på dess 5612e möte den 23 december 2006, upprepar säkerhetsrådet sin starka oro och IAEAs fortsatta misslyckade försök till större insikt i Irans kärnteknikprogram. Landet visar ännu inget tecken på vilja att samarbeta och lever heller inte upp till IAEAs krav. Säkerhetsrådet beslutar därför

att implementera sanktioner gentemot Iran för att tvinga landet att följa resolution 1696 (2006) till dess att säkerhetsrådet fastställer att kraven på en begränsad utveckling av kärnteknikprogrammet följs. Det beslutas att:

- Iran, utan fördröjning, ska avsluta sina nukleära aktiviteter
- Iran ska arbeta på alla tungvattenrelaterade projekt
- Alla stater ska vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att leverera, sälja eller direkt eller indirekt överföra varor från sitt territorium för användning till eller fördel för Irans kärnteknikprogram
- Alla stater ska vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att något tekniskt bistånd eller utbildning, finansiellt stöd, investeringar eller andra tjänster tillhandahålls till Iran och dess kärnteknikprogram
- Överföring av finansiella resurser eller tjänster i samband med leverans, försäljning, överföring, tillverkning eller användning av förbjudna föremål, material, varor, utrustning och teknik, och kan komma att användas i landets kärnteknikprogram ska förbjudas
- Alla stater ska frysa finansiella tillgångar och ekonomiska resurser med direkt eller indirekt stöd för Irans kärnteknikprogram

FNs säkerhetsråd uppmanar dessutom stater att kontrollera inresor och transit på sina respektive territorium av aktörer som har direkt koppling till kärnteknikprogrammet. Slutligen demonstrerar säkerhetsrådet att de övervakar Irans beteende vad gäller detta. Organet intygar att de införda sanktionerna kommer att avslutas om Iran anpassar sitt kärnteknikprogram till IAEAs krav, och bekräftar att ytterligare sanktioner kommer att implementeras om Iran undviker att förändra sitt beteende. I en bilaga till resolutionen listas specifika individer och enheter som ska sanktioneras.

4.1.3 FNs säkerhetsråds resolution 1747 (2007)

I Resolution 1747 (2007) (bilaga 3) antagen av säkerhetsrådet under dess 5647e möte den 24 mars 2007 presenterar säkerhetsrådet att Iran har misslyckats att leva upp till resolution 1696 (2006) och 1737 (2006). De uppmanar åter igen Iran till samarbete och påpekar sin beslutsamhet att fortsatt utföra de sanktioner som tidigare implementerats för att söka förändra landets beteende. Säkerhetsrådet uppmanar även stater till ytterligare återhållsamhet vad gäller inresande och transits av aktörer direkt kopplade till Irans kärnteknikprogram. Säkerhetsrådet beslutar att Iran inte får sälja, leverera eller överföra direkt eller indirekt material som kan kopplas till kärnteknikprogrammet samt att alla stater ska förbjudas att handla dessa föremål. De uppmanar alla stater att vara återhållsamma vad gäller utbud, försäljning eller överföring av stridsvagnar, pansarbilar, stora kaliberartillerier, stridsflygplan, attackhelikoptrar, krigsfartyg, missiler eller missilsystem enligt definitionen av Förenta nationernas register på konventionella vapen. De uppmanar även alla stater och internationella finansinstitut att undvika att sluta nya avtal för bidrag, ekonomiskt stöd eller lån med Iran. Säkerhetsrådet slår fast sin vilja att inleda ett samarbete som leder till en gemensam lösning och uppmanar åter igen EUs höga representant att söka finna en lösning med hjälp av förhandlingar. De upprepar att de kommer att övervaka Irans beteende och att ett anpassat agerande kommer att leda till upphävning av sanktioner, samtidigt som en fortsatt

ovilja att samarbeta kommer att leda till fortsatta sanktioner. I en bilaga presenteras ytterligare individer och enheter i Iran som ska inkluderas i resolutionen.

Europeiska rådet antar gemensam ståndpunkt 2007/140/GUSP om sanktioner mot Iran först den 27 februari 2007, vilken genomförs via FN:s säkerhetsråds resolution 1737 (2006). Den 23 april 2007 ändras EUs gemensamma ståndpunkt 2007/140/GUSP för att istället anta beslut 2007/246/GUSP och genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1747 (2007). Rådet gör sedan ytterligare en ändring av sin gemensamma ståndpunkt genom att den 7 augusti 2008 anta beslut 2008/652/GUSP och FN:s säkerhetsråds resolution 1803 (2008).

4.1.4 FN:s säkerhetsråds resolution 1803 (2008)

Resolution 1803 (2008) (bilaga 4) antagen av säkerhetsrådet under dess 5848onde möte den 3 mars 2008 vittnar om en fortsatt sviktande insikt i Irans kärnteknikprogram. Säkerhetsrådet menar att Iran inte har gjort några seriösa ansträngningar att förändra sitt beteende och leva upp till resolution 1696 (2006), 1737 (2006) och 1747 (2007). Resolutionen presenterar ännu en gång säkerhetsrådets oro över Irans ovilja att samarbeta och uppmanar för en tredje gång diverse nationer samt EUs högra representant att söka en gemensam lösning med landet. Säkerhetsrådet fattar nu beslut om, inte bara uppmanar, att alla stater ska kontrollera inresor och transits av personer som har en direkt koppling till Irans kärnteknikprogram eller stödjer det på något vis. Säkerhetsrådet uppmanar alla stater att handla med Irans banker med vaksamhet och att inspektera alla fartyg och flygplan från Iran som når dess respektive hamnar och flygplatser. Det välkomnar Financial Actions Task Force (FATF) att assistera stater i sin implementering av de finansiella plikterna under resolution 1737 (2006). Det bekräftar på nytt att Iran ska vidta åtgärder för att leva upp till IAEAs krav. De bekräftar även att de kommer att fortsätta att övervaka Iran och att landets beteende är avgörande för sanktionernas fortsatta implementering eller upphävning. I en bilaga till resolutionen är ytterligare individer listade vilka ska sanktioneras.

4.1.5 FN:s säkerhetsråds resolution 1929 (2010)

Den 26 juli 2010 upphävdes Rådets beslut 2008/652/GUSP om att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1803 (2008). Istället antog EU beslut 2010/413/GUSP (bilaga 6) och resolution 1929 (2010). I resolution 1929 (2010) (bilaga 5) antagen av säkerhetsrådet under dess 6335e möte den 9 juni 2010 uttrycker det åter igen sin oro och uppmanar, i enlighet med tidigare resolutioner, Iran att anpassa sitt beteende till IAEAs krav för att nå en gemensam lösning. Säkerhetsrådet hävdar att Iran, trots år av sanktioner, fortsatt inte har vidtagit några nämnvärda åtgärder för att möta de krav som ställs på dess agerande i resolution 1696 (2006), 1737 (2006), 1747 (2007) och 1803 (2008) vad gäller dess kärnteknikprogram. Utöver att betona vikten av enskilda nationers förhandlingar med Iran välkomnar säkerhetsrådet Financial Action Task Force (FATF) att utfärda de särskilda riktlinjer som arbetats fram för att hjälpa stater att genomföra sina finansiella skyldigheter enligt resolution 1737 (2006) och 1803 (2008). Säkerhetsrådet beslutar, istället för att uppmana, att Iran ska samarbeta med IAEA och det internationella samfundet. Det bekräftar att Iran inte får påbörja nya projekt eller utveckla redan befintligt arbete vad gäller dess kärnteknikprogram. Säkerhetsrådet beslutar nu, istället för att uppmana, att alla stater ska förhindra handel eller leverans av alla stridstankar, pansarbekämpningsfordon,

artillerianläggningar med stor kaliber, stridsflygplan, attackhelikoptrar, krigsfartyg och missiler. Det uppmanar alla stater att genomsöka frakt från Iran som når dess hamnar om skäl finns att misstänka att de innehåller förbjudet material. Säkerhetsrådet uppmanar stater att förbjuda finansiella tjänster som kan bidra till aktiviteter i Irans kärnteknikprogram. Stater uppmanas dessutom att hindra Iranska banker från att öppna finansiella institutioner som dotterbolag eller representativa kontor på dess territorium. I en bilaga till resolutionen är ytterligare individer samt enheter tillagda. Säkerhetsrådet bekräftar åter igen att Irans beteende kommer att granskas och att sanktionerna kvarstår så länge landet inte arbetar för att leva upp till IAEAs krav vad gäller dess kärntekniska program. I resolutionen understryker säkerhetsrådet att det kommer att besluta om vidare åtgärder om så är nödvändigt.

4.2 EU-ledda sanktioner

4.2.1 Europeiska rådets beslut 2010/413/GUSP

Utöver att anta åtgärder för att genomföra de åtgärder som anges i FN:s resolution 1929 (2010) antar Rådet åtföljande åtgärder i syfte att bidra till en lösning till kvarstående frågor kring Irans kärnteknik- och missilprogram. Åtgärderna riktas mot handeln, den finansiella sektorn, Irans transportsektor och nyckelsektorer inom gas- och oljeindustrin och formuleras som förbud (*"det ska vara förbjudet att [...]"*) eller obligatoriska uppmaningar (*t.ex. "medlemsstaterna ska [...]"*). Rådet inkluderar även fler specifika individer och enheter, utöver de som är registrerade i FN:s resolutioner.

4.2.2 Europeiska rådets beslut 2011/299/GUSP

I beslut 2011/299/GUSP (bilaga 7) antagen den 23 maj 2011 uppförde Europeiska rådet ytterligare individer och enheter på förteckningen över personer och enheter som är föremål för restriktiva åtgärder i beslut 2010/413/GUSP.

4.2.3 Europeiska rådets beslut 2012/635/GUSP

Den 23 januari 2012, genom beslut 2012/635/GUSP (bilaga 8) antar Rådet ytterligare förstärkning av de restriktiva åtgärderna mot Iran.

Mot bakgrund av Irans underlåtande att inleda seriösa förhandlingar för att bemöta den internationella oron förstärks åtgärderna ännu en gång den 15 mars och senare den 15 oktober 2012 genom beslut 2012/152/GUSP. Det nya beslutet innebär en uppdatering av beslut 2010/413/GUSP där ytterligare artiklar läggs till, några av punkterna ersätts, kompletteras eller ändras medan en del av dem uteblir helt. Åtgärderna formuleras fortsatt som förbud av eller som en obligatorisk uppmaning till olika beteenden.

4.2.4 Europeiska rådets beslut 2015/1863/GUSP och Den gemensamma övergripande handlingsplanen

Den 24 november 2013, i enlighet med Rådets beslut 2015/1863/GUSP (bilaga 9) den 18 oktober 2015, när USA, Frankrike, Storbritannien, Kina, Ryssland, och Tyskland, med stöd från den Höga representanten, en överenskommelse med Iran om en gemensam handlingsplan. I handlingsplanen fastställs en strategi för att nå en långsiktig övergripande lösning på den iranska kärnteknikfrågan. Ett första steg för att nå en lösning är inledande ömsesidigt överenskomna åtgärder som vidtas av båda parter under sex månader. Den 2 april 2015 kommer samma aktörer överens om de centrala ramarna inom en gemensam övergripande handlingsplan, för att sedan, den 14 juli samma år, fastställa en övergripande långsiktig lösning. Ett fullständigt genomförande av den gemensamma övergripande handlingsplanen säkerställer den uteslutande fredliga karaktären av Irans kärntekniska program och tillåter att alla kärnteknikrelaterade sanktioner upphävs. Den 20 juli antar FNs säkerhetsråd resolution 2231 (2015) där man godkänner den gemensamma övergripande handlingsplanen. Samma dag välkomnar och godkänner Europeiska rådet, inom den utsatta tidsram och de detaljerade villkor som fastställts, att åta sig dess bestämmelser. Medlemsstaternas ekonomiska och finansiella sanktionsåtgärder fastställs ska upphävas då IAEA har kontrollerat att Iran antagit de åtgärder som är fastställda i den gemensamma övergripande handlingsplanen. Åtagandet att upphäva hindrar däremot inte unionen från att återinföra samma sanktioner igen om Iran skulle försumma att fullgöra sina åtaganden. En gemensam kommission bestående av företrädare för Iran och Kina, Frankrike, Tyskland, Ryssland, Storbritannien och USA, med den Höga representanten, har i enlighet med handlingsplanen inrättats för att övervaka genomförandet av den gemensamma övergripande handlingsplanen.

Genomförandedagen var den 16 januari 2016, då IAEA verifierade Irans genomförande av kärnteknikrelaterade åtgärder enligt handlingsplanen. På genomförandedagen hävde EU alla de ekonomiska och finansiella sanktioner som införts med anledning av Irans kärnteknikprogram. Sedan denna dag är dessutom export till Iran tillåten, med diverse undantag. Från och med genomförandedagen är medlemsstaterna heller inte längre skyldiga att förhindra att specialiserad undervisning eller utbildning ges iranska medborgare inom ämnesområden som skulle bidra till Irans kärntekniska verksamhet och utvecklingen av system för kärnvapen. Om Iran eller E3+3 däremot inte anser att åtagandena enligt handlingsplanen uppfylls kan frågan överlämnas till den gemensamma kommittén. Den gemensamma kommittén försöker då lösa problemet genom en tvistlösningsmekanism. Om den klagande parten vid slutet av processen fortfarande inte är nöjd med hur problemet lösts, kan denna part meddela FNs säkerhetsråd att den anser att det förekommer försummelse att fullgöra åtaganden enligt handlingsplanen. FNs säkerhetsråd kommer då att rösta om en resolution om att fortsätta hävandet av sanktionerna. Om denna resolution inte antas efter det kommer bestämmelserna i FNs säkerhetsråds gamla resolutioner att återinföras, såvida inte FNs säkerhetsråd beslutar något annat. I så fall kommer Europeiska unionen, som tidigare nämnt, att återinföra upphävda och/eller avslutade EU-sanktioner som tidigare infördes med anledning av Irans kärnteknikprogram. Varken EU eller FNs säkerhetsråd kommer att återinföra sanktioner som hävts i enlighet med handlingsplanen eller införa nya kärnteknikrelaterade sanktioner, vilket inte påverkar det tvistlösningsförfarande som fastställts i handlingsplanen (European External Action Service, 2017).

4.3 David Baldwins sanktionsteori applicerad på utvalda sanktioner

I tabell 6 (nedan) sätter jag X för den karaktär som de olika utförda sanktionerna har – positiva respektive negativa – utifrån David Baldwins klassiska uppdelning av sanktionstekniker som visades i uppsatsens teoridel. Sanktionernas karaktär presenteras utan närmare analys.

Tabell 6. EU-ledda sanktioner gentemot Iran genom FNs säkerhetsråds resolutioner

År	Sanktioner	Positiv	Negativ
2006	Riktade sanktioner kopplade till Irans kärn- och missilprogram		X
2007	Vapenembargo		X
2008	Riktade sanktioner mot iranska individer och företag		X
2010	-Vapenembargo - Riktade sanktioner mot enskilda personers tillgångar - Embargo mot nukleära spridningsrelaterade varor - Breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn		X X X X
2011	Riktade sanktioner mot individer		X
2012	<i>Jan:</i> Breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn - Riktade sanktioner mot individer - Sanktioner mot guld och ädelmetall <i>Mars:</i> Telekommunikationsutrustning <i>Okt:</i> Breda sanktioner mot de områden som är centrala för Irans ekonomi, exempelvis finans- och oljesektorn - Handelssanktioner - Transportsanktioner - Riktade sanktioner mot individer		X X X X X X X X

EUs sanktioner med fokus på Irans kärnteknikprogram riktades, i enlighet med EUs sanktionspolicy, mot olika typer av aktörer: Irans regering på grund av dess politik, Iranska enheter som företag som tillhandahåller medel för den politik som sanktionerna var riktade mot, grupper och organisationer samt enskilda personer som stödde den politik som sanktionerna adresserade. Sanktionerna kan tänkas ha implementerats med intresse av att värna om unionens egna värderingar, grundläggande intressen och säkerhet, bevara fred och säkra den internationella säkerheten. Åtgärderna är, i enlighet med EUs sanktionspolicy, av snäv bemärkelse.

Av tabell 6 (ovan) att döma, utan närmare analys, tycks samtliga av de sanktioner som EU ledde mot Iran och dess kärnteknikprogram år 2006-2012 vara av en negativ karaktär eftersom de faller inom ramen för negativa sanktioner i den typiska distinktion som Baldwin gör mellan positiva och negativa åtgärder. De EU-ledda sanktionerna tycks på så sätt utgå från faktisk eller hot om bestraffning av EU mot Iran och diverse aktörer i landet om de agerar på ett visst sätt. Baldwin menar dock, som nämnt i uppsatsens teoridel, att samtliga sanktionstekniker kan falla inom ramen för både positiva och negativa sanktioner. Huruvida de ledda sanktionerna är negativa eller inte är därför inte uppenbart. En närmare studie av FNs och EUs resonemang krävs därför för att analysera sanktionernas karaktär – huruvida de är

positiva eller negativa och varför. Sanktionernas karaktär har, som sagt, betydelse för förståelsen av maktrelationen mellan EU och Iran.

4.3.1 Närmare analys

Irans bristande efterlevnad av EUs ledda sanktioner tycks till en början inte kräva något ytterligare, som en belöning, från EU till Iran. Att EU, i enlighet med FNs resolutioner fortsätter att kommunicera med Iran trots att landet inte lever upp till krav som ställs och implementerar åtföljande aktioner, utöver FNs resolution 1929 (2010), och ytterligare sanktioner på eget initiativ genom beslut 2011/299/GUSP, 2012/635/GUSP och 2012/152/GUSP mellan åren 2010-2012 tyder på att unionen investerar tid och planering i *sin* respons på Irans misslyckande att möta dess egna, FNs, IAEAs samt det internationella samfundets krav. Det faktum att Iran, trots sanktioner, inte lever upp till de krav som ställs stämmer överens med Baldwins teori om att hot som metod tenderar att göra Bs efterlevnad av As krav mindre sannolik. Eftersom Iran avsäger sig att samarbeta med EU, IAEA, FN, och det internationella samfundet och år efter år misslyckas att följa de krav som ställs på det vad gäller dess kärnteknikprogram kan tänkas att EU tvivlar på sin förmåga att beräkna sannolikheten för de ledda sanktionernas framgång. Det kan menas bidra till EUs beslut 2011/299/GUSP, 2012/635/GUSP och 2012/152/GUSP om ytterligare åtgärder som innebär att hoten tar allt större proportioner.

FNs säkerhetsråd intygar, som sagt, till en början att de införda sanktionerna kommer att avslutas om Iran anpassar sitt kärnteknikprogram till IAEAs krav, men bekräftar att ytterligare sanktioner kommer att implementeras om Iran undviker att förändra sitt beteende. Detta kan tolkas som om en belöning utlovas samtidigt som ett hot om bestraffning formuleras. De ordval som brukas i FNs resolutioner och Rådets diverse beslut tycks förändras med tiden. Även om beslut kring sanktioner fattas av FNs säkerhetsråd redan från 2006 kan en tonskiftning uttolkas då specifika sanktioner går från att formuleras som uppmaningar till länder eller Iran till beslut om obligatoriska aktioner. I varje tillkommen resolution och tillkommet beslut implementeras dessutom ytterligare sanktioner. I EUs beslut 1929 (2010), 2011/299/GUSP, 2012/635/GUSP och 2012/152/GUSP formuleras, som ovan nämnt, sanktionerna som obligatoriska uppmaningar och stränga förbud. Denna skiftning av ordval samt denna ökning av antalet sanktioner kan även det ses som en del i att hoten tar allt större proportioner.

Irans ovilja att mellan 2006-2012 möta de krav som ställs kan utöver det tolkas som om landet anser att en anpassning skulle missgynna det självt eftersom Baldwin menar att sannolikheten är låg att B kommer att göra något som är dåligt för hen. Irans reaktion kan även tolkas som om landet känner stress vilket, i enlighet med Baldwin, påverkar dess problemlösningskapacitet och förmåga att handla rationellt. Sanktionerna leder onekligen till motstånd som en omedelbar respons från B.

Baldwin menar, som sagt, att straff ofta leder till ytterligare straff. Straff resulterar ofta i instabilitet och en misslyckad samverkan. Denna teori tycks stämma överens med situationen mellan EU och Iran då EU, i och med sina beslut, tycks söka att straffa Iran allt hårdare med tiden, mellan 2007-2012. Det föreligger en misslyckad samverkan mellan de båda.

I enlighet med Baldwins teori om att A måste använda större resurser för att övervaka Bs aktiviteter när A använder negativa istället för positiva sanktioner tvingas EU, FN, IAEA

och det internationella samfundet att lägga ned stora resurser på att övervaka Irans beteende mellan dessa år, då landet vägrar att samarbeta.

Baldwin menar, som sagt, att när As försök att påverka B är baserat på ett löfte ålägger Bs efterlevnad att A besvarar med en belöning. En gemensam övergripande handlingsplan mellan bland annat EU och Iran, 2013, innebär, som sagt, att EUs ledda sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram ska upphävas om Iran lever upp till de krav som ställs på landet inom ramen för handlingsplanen. Upphävningen av sanktioner kan ses som en utlovad, och efter genomförandedagen faktisk, belöning från EU till Iran. EUs åtagande att följa den gemensamma övergripande handlingsplanens bestämmelser tyder på ett incitament från unionens sida att Iran kommer att lyckas att leva upp till de krav som ställs.

Ju större löftet är desto större är sannolikheten för framgång, menar Baldwin. 2013 väljer Iran att samarbeta och leva upp till de krav som ställs inom ramen för den gemensamma övergripande handlingsplanen. Irans vilja att samarbeta och leva upp till de krav som ställs på det i handlingsplanen kan tolkas som om landet anser att bestämmelserna är till fördel för det självt eftersom Baldwin menar att ju lägre sannolikhet för att X är dåligt för B desto högre är sannolikheten att B kommer att göra X.

Baldwin menar, som nämnt i uppsatsens teoridel, att A måste använda större resurser för att övervaka Bs aktiviteter när hen använder negativa istället för positiva sanktioner. EU och den så kallade kommittén lägger ned stora resurser på att övervaka att Iran följer den gemensamma övergripande handlingsplanens bestämmelser. Detta kan tolkas som om EU misstänker att Iran inte har något incitament att följa dess krav om landet kan hitta ett sätt att undvika att bli upptäckt.

4.4 Slutsats

- *Hur ser Europeiska unionens sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram ut i förhållande till positiva och negativa sanktioner?*
  - *vad gäller relationen mellan EU och Iran och de två aktörernas olika beteenden?*

De dokument som studeras i denna uppsats redogör inte explicit för hur EUs sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram ser ut i förhållande till positiva och negativa sanktioner – och därmed inte för relationen mellan EU och Iran samt de två aktörernas olika beteenden inom ramen för detta.

Av uppsatsens resultat- och analysdel att döma tycks de EU-ledda sanktionerna gentemot Irans kärntekniska program i huvudsak ha präglats av både positiva och negativa sanktioner i olika perioder, vilket på olika sätt har påverkat aktörernas relation. Samtliga av EUs sanktioner 2007-2012 presenteras ovan (tabell 6) utan närmare analys, som negativa. På samma sätt tyder en närmare analys av FNs Säkerhetsråds resolutioner och Rådets beslut på att EUs sanktioner gentemot landet, dessa år, är av en negativ karaktär.

Åtgärderna tycks vara negativa då Iran, trots restriktioner, avstår från att möta de krav som ställs på dess kärnteknikprogram. Irans bristande åttlydnad av de krav som ställs kräver inte heller någon belöning av EU till Iran. Att EU implementerar ytterligare sanktioner 2010 och 2012, utöver FNs tidigare resolutioner, innebär att hoten tar allt större proportioner med åren, något som är ett typiskt agerande i ett händelseförlopp inom ramen för negativa sanktioner. Mellan 2006 och 2012 tycks sanktionerna dessutom gå från att vara uppmaningar

till att bli tvingande för stater och Iran att genomföra. Detta kan, i enlighet med Baldwins teori om negativa sanktioner, ses som en metod att avskräcka Iran från att agera på ett visst sätt.

Den gemensamma övergripande handlingsplanen, 2013, tyder dock på en karaktärsförändring i EUs sanktioner mot Iran genom beslut 2012/152/GUSP. Efter en lång tid av motstånd från Irans sida att möta exempelvis EUs krav vad gäller landets kärnteknikprogram inleds ett samarbete mellan, bland annat, de båda aktörerna. Detta är, som sagt, något som Baldwin menar är ett typiskt resultat vid nyttjandet av positiva sanktioner. En överenskommelse att samarbeta tyder på en vilja från både EU och Iran att skapa en god relation, något som, i enlighet med Baldwin, är omöjligt att uppnå genom negativa sanktioner. Genomförandet av den gemensamma handlingsplanen innebär att delar av de EU-ledda sanktionerna upphävs, en utveckling som, även den, faller inom ramen för sanktionering av en positiv karaktär.

De EU-ledda sanktionerna gentemot Iran och dess kärnteknikprogram kan sammanfattningsvis tolkas ha gått från att vara av en i huvudsak negativ till en positiv karaktär, där negativa sanktioner utfördes 2006-2012 och positiva från 2013 och framåt. Sanktionernas karaktär tycks dessutom på olika sätt ha en inverkan på aktörernas relation och beteenden. Avslutningsvis kan konstateras att EUs makt över Iran att få landet att göra något det annars inte hade gjort vad gäller dess kärnteknikprogram ser olika ut vid användandet av positiva respektive negativa sanktioner. Resultatet visar på så sätt att Baldwins teori om att samtliga politiska instrument kan nyttjas inom ramen för både positiva och negativa sanktioner stämmer. För att förstå aktörers relation och olika beteenden i sanktionspolitik bör sanktionstyperna separeras.

5 Avslutande diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur EUs sanktionspolitik gentemot Iran och dess kärnteknikprogram ser ut i förhållande till positiva och negativa sanktioner och där vad gäller EU och Irans relation samt de båda aktörernas olika beteenden. Det resultat som framkommit i utförandet av uppsatsen visar att EUs sanktionspolitik gentemot Iran i förhållande till positiva och negativa sanktioner ser olika ut i olika perioder, där de ledda sanktionerna mellan 2007-2012 i huvudsak tycks vara av en negativ karaktär medan sanktioner från 2013 och framåt präglas av positiva sanktioner. En gemensam övergripande handlingsplan tycks vara en anledning till sanktionernas karaktärsförändring. Uppsatsens resultat visar att en närmare analys där man separerar EUs sanktioner gentemot Iran och dess kärnteknikprogram i positiva och negativa sanktioner bidrar till förståelse för EU och Irans maktrelation och dess olika beteenden. Resultatet demonstrerar på så sätt att David Baldwins teori om vikten av att separera positiva och negativa sanktioner spelar roll för förståelsen av maktrelationen mellan olika aktörer i sanktionspolitik.

Baldwin anser, som nämnt i uppsatsens teoridel, att empirisk observation av försök till inflytande baserade på löften och hot är knepigt eftersom innebörden av framgång skiljer sig åt – från fall till fall och från aktör till aktör. Denna uppsats visar att sanktioner av en positiv karaktär är vad som skapar framgång i EUs försök att få Iran att anpassa sitt beteende vad gäller dess kärntekniska program, det då genomförandet av den gemensamma handlingsplanen innebär löften från EUs sida att upphäva sanktioner vid ett anpassat beteende från Irans sida. Detta samarbete kan ses som om EUs användande av positiva sanktioner är en ömsesidig vinst för EU och Iran, något som nödvändigtvis inte stämmer överens med Baldwin teori om att positiva sanktioner tenderar att vara mer kostsamma vid framgång.

Baldwin menar dock att empiriska observatörer tenderar att överskatta hotets roll i förhållande till löftets och underskatta löftets roll i relation till hotets i internationell politik. Denna studie överensstämmer med Baldwins tanke om relevansen av positiva sanktioner på den internationella arenan. Han påstår också att det vanligtvis är lättare att legitimera positiva än negativa sanktioner. Att EU inte tycks ha haft några problem att legitimera sina sanktioner gentemot Iran, oavsett karaktär, och att FN och det internationella samfundet står bakom samtliga av EUs beslut, vittnar om EUs roll på den internationella arenan som en inflytelserik, maktfull aktör. Det är även en indikation på att EU är en högre makt än Iran i internationell politik.

Vad gäller EU och Irans relation kan tänkas att det inledda samarbetet kommer att fortskrida eftersom Baldwin menar att As användande av positiva sanktioner tenderar att öka Bs vilja till ett fortsatt och breddat samarbete i framtiden. EUs val av sanktioner påverkar således inte bara Irans respons idag, utan också dess gensvar imorgon.

För framtida forskning finns flera intressanta spår vad gäller relationen mellan EU och Iran och dess kärnteknikprogram att bygga vidare på. Inte minst eftersom Iran på olika sätt har setts som ett hot mot Västvärlden genom historien. Ett exempel på en studie som kan vara intressant att utföra är en närmare undersökning av härledningen av relationen mellan EU och Iran genom att studera de EU-medlemsstater som har en avgörande roll i EUs position kring dess sanktionspolitik gentemot Iran. Frankrike, Tyskland och Storbritannien är, som nämnt, de stater som står i framkant vad gäller den kärntekniska frågan inom EU. Vilken roll spelar dess olika engagemang och politik i EUs relation till Iran?

6 Referenser

- Baldwin, David, 1971. The power of positive sanctions. Princeton University. s 19-38
10.11.2017
- Baldwin, David, 1985. Economic statecraft. Princeton University. Princeton. New Jersey
- BBC News 2015. Iran nuclear crisis: what are the sanctions? BB.com
<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-15983302> 20.11.2017
- content analysis. Dictionary.com. *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. <http://www.dictionary.com/browse/content-analysis> 03.01.2018
- Dahl, Robert A., 1957. "The Concept of Power" s. 201-215, Behavioral Science, 2:3
- Europeiska unionens råd. 2012. Riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder (sanktioner) inom ramen för EU:s gemensamma utrikesoch säkerhetspolitik.
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11205-2012-INIT/sv/pdf> 03.01.2018
- Europeiska unionens rådet .2012. Riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder (sanktioner) inom ramen för EU:s gemensamma utrikesoch säkerhetspolitik
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11205-2012-INIT/sv/pdf> 10.11.2017
- Europeiska unionens råd. 2017a. Europeiska rådet. Consilium.europa.se
<http://www.consilium.europa.eu/sv/european-council/> 27.11.2017
- Europeiska unionens råd. 2017. Sanktioner – hur och när EU antar restriktiva åtgärder.
Consilium.europa.se <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/sanctions/> 01.12.2017
- European External Action Service. 2016a. Sanctions policy. Eeas.europa.se
https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/423/Sanctions%20policy%202027/11 27.11.2017
- European External Action Service. 2016. The EU and Iran. Eeas.europa.eu
https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2281/iran-and-eu_en
27.11.2017
- European External Action Service 2017. Joint Comprehensive Plan of Action 2015. Wien
http://www.eeas.europa.eu/archives/docs/statements-eeas/docs/iran_agreement/iran_joint-comprehensive-plan-of-action_en.pdf 27.11.2017
- EU Institute for Security Studies. 2013. How EU sanctions work: a new narrative
https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Chaillot_129.pdf 20.11.2017
- EU sanctions map. 2017. EU sanctions map.
Eusanctionsmap.eu <https://www.sanctionsmap.eu/> 27.11.2017
- Hanau Santini, Ruth, "European Union discourses and practices on the Iranian nuclear programme", European Security, Vol. 19, No. 3, 2010, pp. 467-489
- Metodhandbok som tankekarta. 2007. 15. Metoder – Fallstudier
<http://www.leduc.se/metod/Metoder-Fallstudier.html> 03.01.2018
- Rafizadeh, Majid, Dr. 2016. How Iran dominates the Middle east? Soft power.
https://www.huffingtonpost.com/majid-rafizadeh/how-iran-dominates-the-mi_b_10089658.html,03.01.2018
- Resolution 1696, S/RES/1696, 31 juli 2006
- Resolution 1737, S/RES/1737, 23 december 2006
- Resolution 1747, S/RES/1747, 24 mars 2007

Resolution 1803, S/RES/1803, 3 mars 2008

Resolution 1929, S/RES/1929, 9 juli 2010

RÅDETS BESLUT 2010/413/GUSP av den 26 juli 2010 om restriktiva åtgärder mot Iran och om upphävande av gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp

RÅDETS BESLUT 2011/299/GUSP av den 23 maj 2011 om ändring av beslut 2010/413/Gusp om restriktiva åtgärder mot Iran

RÅDETS BESLUT 2012/635/GUSP av den 15 oktober 2012 om ändring av beslut 2010/413/Gusp om restriktiva åtgärder mot Iran

RÅDETS BESLUT (GUSP) 2015/1863 av den 18 oktober 2015 om ändring av beslut 2010/413/Gusp om restriktiva åtgärder mot Iran

Ströberg Karin, 2000. Prospects for Success in International Interventions- The Examples of Economic Sanctions and Peace Enforcement FOA-R—00-10755-170--SE

Taylor, Brendan, 2010, Sanctions as Grand Strategy, International Institute for Strategic Studies, Routledge.

UNODA United nations office for disarmament affairs. 2015. Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT). Un.org. <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/npt/> 28.11.2017

7 Bilaga 1

Positiva sanktioner

Tarifdiskriminering – importtullar som gynnar import från sanktionerad stat

Bevilja most-favored-nation-behandling – löfte om att behandla importen från sanktionerad stat likvärdigt med mot importen av liknande produkt från andra stater

Tarifreducering – sänkning av avgifter i allmänhet eller på särskilda produkter

Direkt inköp – betalning för tjänster eller varor

Subventioner till export eller import – exporten till eller importen från sanktionerad stat kan subventioneras

Bevilja lisenser (import eller export) – tillåtelse att importera eller exportera vissa varor

Tillhandahålla stöd – förlängning eller fortsättning av bistånd via bilaterala eller multilaterala kanaler i form av bidrag eller lån

Investeringsgarantering – statlig försäkring mot risker med privata utländska investerare

Uppmunran av privat kapital (export eller import) – olika incitament för att importera eller exportera kapital

Beskattning – särskilt gynnsam beskattning av utländska kapitalinvesteringar

Löften om ovanstående – utnyttja någon av ovanstående tekniker beroende på vissa typer av beteenden hos sanktionerad aktör

(Baldwin, 1985: 42).

Negativa sanktioner

Embargo – exportförbud, används ibland för att hänvisa till förbud av all handel

Bojkottning – importförbud

Tarifökning – ökning av skatter på import från sanktionerad stat

Tarifdiskriminering – importtullar som missgynnar import från sanktionerad stat

Borttagning av most-favored-nation-behandling – upphörande av att behandla importen från sanktionerad stat likvärdigt med mot importen av liknande produkt från andra stater

Svartlistning – förbud mot att göra affärer med företag som handlar med sanktionerad stat

Kvoter (import eller export) – kvantitativa restriktioner att importera eller exportera vissa varor

Dumpning – avsiktlig försäljning av export till priset under produktionskostnad

Exklusiv handel – inköp av en vara för att neka den till sanktionerad stat

Frysa tillgångar – dämpa tillgångar, neka tillgång till bankkonton eller andra finansiella tillgångar som ägs av sanktionerad stat

Kontroller av import och export – begränsning av vem som kan överföra en viss mängd kapital för vissa ändamål till eller från ett land

Stödsuspension – minskning, uppsägning eller sänkning av stödöverföringar

Beskattning – tillgångar i sanktionerad stat kan beskattas på ett diskriminerande sätt

Avstå avgifter till internationell organisation – icke-betalning, sen betalning eller minskad betalning av finansiella förpliktelser som man enats om tidigare

Hot om ovanstående – utnyttja någon av ovanstående tekniker beroende på vissa typer av beteenden hos sanktionerad aktör

(Baldwin, 1985: 41).